

Зазначимо, що в системі Інтернет-навчання від майбутніх філологів вимагається низка спеціальних професійних умінь [7: 132]: застосовувати ІКТ в освіті; володіти комп'ютерною грамотою на рівні кваліфікованого користувача; працювати в Інтернет-мережі й корпоративній мережі Інтранет у межах доступу до своєї категорії користувача; проектувати та створювати електронні підручники; застосовувати форми контролю знань, умінь та навичок в умовах Інтернет-освіти; вести електронну документацію; враховувати у своїй роботі педагогічні та психологічні основи дистанційного навчання.

Висновки. Таким чином, модель формування професійної компетентності майбутніх філологів засобами Інтернет-технологій передбачає одночасне формування професійних цінностей, мотивів навчальної та професійної діяльності, а також професійних знань, навичок і вмінь.

Серед **перспектив подальших пошуків у напрямку дослідження** вбачаємо необхідність розглянути змістовий компонент моделі формування професійної компетентності майбутніх філологів засобами Інтернет-технологій.

ПОСИЛАННЯ ТА ПРИМІТКИ

1. Лайпанова Л. Х. Формирование ценностного отношения к профессии у будущих филологов : дис. ... канд. псих. наук : 13.00.08 / Лайпанова Любовь Ханapieвна. – Карачаевск, 2008. – 221 с.

2. Соколова Е. Н. Методика обучения иностранным языкам: продвинутый курс / Е. Н. Соколова. – М. : АСТ : Астрель, 2008. – 271 с.

3. Карамышева Т. В. Изучение иностранных языков с помощью компьютера. В вопросах и ответах / Т. В. Карамышева. – С.-Пб. : Союз, 2001. – 192 с.

4. Современные теории и методики обучения иностранным языкам / под ред. Л. М. Фёдоровой, Т. И. Рязанцевой. – М. : «Экзамен», 2006. – 320 с.

5. Шабес В. Я. Событие и текст / В. Я. Шабес. – М. : Высшая школа, 1989. – 175 с.

6. Кузьмінський А. І. Методика навчання англійської мови в аспекті комунікативно-когнітивного підходу / А. І. Кузьмінський, О. І. Вовк. – Черкаси : Вид-во ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2011. – 316 с.

7. Журавлева О. Б. Управление Интернет-обучением в высшей школе / О. Б. Журавлева, Б. И. Крук, Е. Г. Соломина; под ред. Б. И. Крука. – М. : Горячая линия – Телеком, 2007. – 224 с.

ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДО ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

УДК 378.147

Костенко А.А.

У статті розглянуто філософські засади формування готовності майбутніх учителів іноземної мови до використання мультимедійних технологій у початковій школі. Зокрема, охарактеризовані особливості чуттєвого пізнання.

Ключові слова: мультимедійні технології, інформаційне суспільство, чуттєве пізнання

В статье рассматриваются философские основы формирования готовности будущих учителей иностранного языка к применению мультимедийных технологий в начальной школе. В частности, характеризуются особенности чувственного познания.

***Ключевые слова:** мультимедийные технологии, информационное общество, чувственное познание*

The article focuses on philosophical foundation of developing foreign language teachers' readiness to use multimedia technologies in primary school. Particularly, the specific features of sensory perception are characterized.

***Key words:** multimedia technologies, information society, sensory perception.*

Постановка проблеми. Серед основних характеристик розвитку людства в ХХ столітті слід назвати, насамперед, такий феномен, як появу комп'ютерів і початок формування інформаційних суспільств [1: 142]). Комп'ютеризація всіх сфер людської діяльності виступає сьогодні і як найважливіше завдання суспільства, і як імператив соціального розвитку. Без розв'язання цього завдання неможливі гуманістичні перетворення, економічний розвиток суспільства, який би забезпечив гідне життя своїм громадянам [2: 295-305].

Комп'ютеризація не минула й освітній процес. Саме тому, для того, щоб допомогти суб'єктам пізнання гармонійно існувати в сучасному інформаційному суспільстві слід застосовувати в навчанні мультимедійні технології. Мультимедіа є сукупністю прийомів, методів і засобів збирання, накопичення, оброблення, зберігання, передавання, продукування, структурування й інтегрування аудіовізуальної, текстової та графічної інформації в умовах інтерактивної взаємодії користувача з інформаційною системою, що реалізує можливості мультимедіа-операційних середовищ [3: 30; 4: 25]. Мультимедіа не лише спрощує сприйняття й усвідомлення інформації, а й розвиває нові психічні механізми, зв'язані з мисленням, пам'яттю, уявою тощо.

Аналіз останніх досліджень. Проблема особливостей пізнання і сприйняття інформації була у фокусі уваги великої кількості зарубіжних і вітчизняних учених, серед яких В. М. Лавриненко, Д. Юм, Дж. Берклі, Дж. Локк, Е. Кондільяк, Л. Фейербах, П. Г. Асоянц, Р. Ф. Абдєєв, Т. Гоббс та ін. Вчені досліджували різні аспекти пізнання, але специфіка чуттєвого сприйняття інформації ще не знайшла свого остаточного розв'язання.

Метою статті є дослідити філософські засади забезпечення інтегрованого оволодіння іноземною мовою (далі ІМ) із використанням новітніх технологій, які дозволяють поєднати сенсорні системи суб'єктів пізнання.

Виклад основного матеріалу. Дедалі активніша інформаційні діяльність стає головним видом людської активності сьогодення. Директор Японського інституту інформаційного суспільства Й. Масуда вважає, що нові технології спричиняють кардинальні зміни в ціннісних орієнтаціях людей. Завдяки інформатизації всіх видів діяльності й виникненню нової інтелектуальної людини [2: 295-305] утвориться й нова картини світу [5: 234]. Формування

картини світу повинно бути адекватним тенденціям світового розвитку, тому що сьогодні сформувалося нове середовище існування людини — інформаційне середовище (інфосередовище). Його існування демонструє, що вимога змінити цілі, зміст і форми сучасної вищої освіти не може бути реалізована повною мірою, доки не буде сформований належний сегмент інфосередовища — освітнє інформаційне середовище (або освітнє інфосередовище) [6: 52]. Одним із найефективніших засобів формування інфосередовища є мультимедійні технології, адже вони поєднують у собі інформацію в різних формах: тексті, аудіо, відео, анімації й зображенні.

Поєднання різних сенсорних модальностей і різноформатне представлення інформації (насамперед, через зоровий та слуховий аналізатори), забезпечує ефективне навчання ІМ і допомагає сформувати мультимодальне мислення учнів. Мультимодальність передбачає використання, передусім, звукового, візуального й кінестетичного способів сприйняття чи передавання інформації, а мислення, як вища форма творчої активності людини, допомагає відповідно відображувати сприймані об'єкти. Тому, чим різноманітнішим і цікавішим буде представлення (а відтак і сприйняття) навчальної інформації, тим багатшим буде мультимодальне мислення тих, хто навчається.

Сприйняття — це цілісний образ матеріального предмету, даного за допомогою спостереження. Це не механічне «підсумовування» відчуттів, а активний синтез різних якостей предмету. Цей синтез нерозривно зв'язаний з іншими актами пізнавальної і практичної діяльності, що передують спостереженню. Саме тому процес сприйняття є активним і творчим процесом [7: 566].

Суспільно-історичний процес творчої діяльності людей, що формує їх знання, на основі яких виникають цілі та мотиви дій людей, називають пізнанням [5: 432]. Людина пізнає речі, процеси, явища, тощо завдяки чуттєвому пізнанню. Воно зв'язане з функціонуванням органів чуття, нервової системи, мозку, завдяки чому й виникають відчуття і сприйняття. Відчуття може розглядатись як простий і вихідний елемент чуттєвого пізнання й людської свідомості загалом [7: 561].

Специфічна властивість чуттєвого пізнання зв'язана з тим, що конкретні відчуття, будучи складовими елементами чуттєвого відображення, насправді не існують відособлено одне від одного: вони не існують поза цілісним образним відображенням того чи того предмету або явища. Чуттєва діяльність людини вже на ранніх етапах розвитку суспільства призвела до виникнення форми цілісного сприйняття предмету, до закріплення і збереження особливої «здатності» образу — «представляти» об'єктивний предмет як щось ціле. Хоч людина за допомогою різних органів чуття відчуває просторову форму, колір, звук, запах, водночас у неї діє й розвивається чуттєва здатність синтезувати відчуття та перетворювати їх на сприйняття. Завдяки сприйняттю предмет «дається» свідомості саме в своїй цілісно-наочній формі, тобто у вигляді об'єктивної, незалежної від свідомості цілісності [7: 563].

Головними елементами чуттєвої діяльності й чуттєвого пізнання є відчуття, сприйняття, уявлення й емоції. Чуттєве пізнання — це складна синтетична єдність згаданих вище елементів і форм, які водночас нерозривно зв'язані з формами розумової діяльності людини [7: 565]. Таким чином, функціонування органів чуття є необхідною об'єктивною передумовою пізнання.

В історії філософії питання про роль розуму й відчуттів у процесі пізнання виникло, щойно постала проблема генезису людської свідомості. Більшість філософських систем, що склалися в Новий час, вирізняли дві основні форми пізнання: чуттєве й раціональне [7: 559; 8; 9: 587-588; 10: 523; 11: 604-605; 12]. Їх роль і значення у процесі пізнання визначалися залежно від позиції того або того філософа. Наприклад, відповідно до прихильників сенсуалізму, в основі пізнання лежить чуттєвого сприйняття, яке змальовує всі явища духовного життя як більш менш зв'язані комплекси відчуттів, причиною яких є внутрішні або зовнішні подразнення [9: 587-588; 10: 523; 11: 604-605; 12].

Дж. Локк заклав основу сенсуалізму своїм відомим положенням: «немає нічого в інтелекті, чого раніше не було б у відчутті» [8]. Філософ наполягав, що все знання походить із зовнішнього і внутрішнього досвіду, з відчуттів і рефлексії. В основі знання лежать прості ідеї, з яких за допомогою з'єднання, зіставлення, абстрагування розум утворює складні й загальні ідеї (модуси, субстанції відношення) [12; 10: 523; 2: 63-72].

Д. Юм спробував звести до сукупності відчуттів людське «Я» [10: 523]. Філософ додавав до «зовнішнього досвіду», з якого виходили всі колишні представники сенсуалізму «внутрішній досвід». Первинними сприйняттями він вважав безпосередні враження зовнішнього досвіду (відчуття), вторинними – чуттєві образи пам'яті (ідеї) і враження внутрішнього досвіду (афекти, бажання, пристрасті) [12; 8]. Д. Юм стверджував залежність простих ідей (тобто чуттєвих образів пам'яті) від зовнішніх уражень, а утворення складних ідей трактував як психологічні асоціації простих ідей [12].

Французький просвітителі Е. Кондільяк вважав, що «чуттєве сприйняття охоплює всі духовні здібності» [12; 8]. Сприйняття, за Е. Кондільяком, це: 1) асоціації відчуттів; 2) похідні від відчуттів уявлення, відчуття задоволення й незадоволення, мислення та емоції [10: 523].

На думку Т. Гоббса, «немає жодного поняття в людській думці, яке не було б породжено спочатку, цілком або частково, в органах чуття» [7: 559; 9: 587-588]. Ж. Ламетрі, К.А. Гельвецій, Д. Дідро, П. Тольбах, Л. Фейєрбах вважали відчуття основою і джерелом всіх знань [11: 604-605]. Л. Фейєрбах, наприклад, стверджував: «Моє відчуття суб'єктивне, але його основа або причина, об'єктивна». На базі відчуттів виникає мислення. За змістом мислення не говорить нічого, крім того, що говорять відчуття. Але мислення дає в поєднанні те, що відчуття дають окремо. «Відчуттями ми читаємо книгу природи, але розуміємо її не відчуттями». Проте роль розуму полягає не в тому, щоб вносити порядок і взаємозв'язок у світ досвіду, а в тому, щоб встановити відношення причини й наслідку, причини й дії між явищами тому, що ці стосунки існують фактично, чуттєво, наочно [2: 107-113].

Прихильники раціоналізму: Р. Декарт, Б. Спіноза, Г. Лейбніц, І. Кант, Г. Гегель та ін. були схильні приписувати вирішальне значення раціональному пізнанню, не заперечуючи, проте, і значення чуттєвого пізнання як механізму зв'язку розуму з матеріальним світом [7: 559]. У філософії Нового часу під раціональністю, як правило, розуміли особливу, універсальну, загальну й необхідну логічну систему, сукупність особливих правил, що визначає здатність людського розуму осягати світ і створювати істинні знання.

Таким чином, «Чуттєвість» і «раціональне мислення» не можна розглядати як деякі нібито абсолютно самостійні, ізольовані «здібності» людини, що пізнає світ. У реальному пізнанні вони знаходяться в єдності та взаємодії. Більше того, в їх складній взаємодії виявляється два типи діяльності: по-перше, це практична діяльність в найширшому сенсі слова, а по-друге, це діяльність, спеціально спрямована на оволодіння знаннями, на продукування понять, тобто це теоретична діяльність як особливий вид розумової праці. При цьому практична діяльність, в ході якої безперервно виникає безпосередній контакт органів чуття з предметами і явищами природи й суспільства, тісно зв'язана з мисленням, з поняттями, а теоретична діяльність пронизана чуттєво-образними елементами і зв'язана з усіма формами практичної діяльності. Отже, проблема «чуттєвості» й «мислення» реально існує як питання про специфіку й суперечливу взаємодію двох названих вище типів і рівнів діяльності [7: 569].

Висновки. Для того, щоб освітній процес України розвивався згідно з новітніми тенденціями, необхідно готувати майбутніх викладачів ІМ до застосування мультимедійних технологій уже в початковій школі, адже це дозволить максимально ефективно забезпечити чуттєве сприйняття навчального матеріалу. Чим більше форматів інформації буде використано для презентації матеріалу, тим ефективнішим буде чуттєве сприйняття, а отже й яскравішими та чіткішими образи, які сформуються в мисленні учнів.

ПОСИЛАННЯ ТА ПРИМІТКИ

1. Философская энциклопедия (В 4 т.). том 2, Е – М / Под редакцией В. С. Стёпина. – М.: Мысль, 2010. – 634с.

2. Философия: Учебник / Под ред. проф. В. Н. Лавриненко. — 2-е изд., испр. и доп. / В. Н. Лавриненко — М.: Юристъ, 2004. — 520 с.

3. Андерсен Бент Б., ван ден Бринк К. Мультимедиа в образовании: специализированный учебный курс; авторизованный пер. с англ. — 2-е изд., испр. и доп. / Бент Б. Андерсен, Катя Ван ден Бринк. — М.: Дрофа, 2007. — 224 с.

4. Толковий словарь терминов понятійного апарата інформатизації образования / И. В. Роберт, Т. А. Лавина. — М.: ИИО РАО, 2006. — 88 с.

5. Философский словарь / Под ред. И.Т. Фролова. - 4-е изд.-М.: Политиздат, 1981. - 445 с.

6. Асоянц П. Г. Принципи використання мультимедійних засобів у навчанні іноземних мов / П. Г. Асоянц // Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) / [за заг. ред. проф. Є. І. Коваленко]. — Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2009. - № 3. — 313 с. С. 52-53

7. Философия: Учебник для вузов / Под общ. ред. В. В. Миронова. — М.: Норма, 2005. — 928 с.

8. Философский энциклопедический словарь / Сост. Е. Ф. Губский, Г. В. Кораблева, В. А. Лутченко. — М.: ИНФРА-М, 2006. — 576 с. [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://www.alexandria.org.ua/component/option,com_docman/task,cat_view/gid,169/Itemid,1/.

9. Философская Энциклопедия. (В 5 т.). том 4, Н – С / Гл. ред. Ф. В. - Константинова. — М.: Советская энциклопедия, 1967. — 592 с.

10. Философская энциклопедия (В 4 т.). том 3, Н – С / Под редакцией В. С. Стёпина. – М.: Мысль, 2010. – 692с.

11. Философский энциклопедический словарь / Гл. редакция: Л. Ф. Ильичёв, П. Н. Федосеев, С. М. Ковалёв, В. Г. Панов — М.: Советская энциклопедия, 1983. — 836 с.

12. Философия: Энциклопедический словарь / Под ред. А.А. Ивина. — М.: Гардарики, 2004. — 1072 с. [Электронный ресурс]: Режим доступа: <http://freshfile.net/files/0vnio8g7s/001160.rar.html>.

ОСОБЕННОСТИ ИНТУИЦИИ ЛИДЕРОВ БИЗНЕСА

УДК: 159. 923. 2: 330. 33. 01

Чернявская Т. П.

В статье рассмотрены особенности интуиции лидеров бизнеса. Исследованы сильные и слабые стороны использования интуиции в конкретных бизнес-ситуациях. Теоретический анализ современных концепций бизнес-интуиции позволил обосновать методологические и инструментальные основы выявления и развития интуиции субъектов бизнес-деятельности. Представлена авторская программа тренинга «Бизнес-интуиция: возможности и опасности».

Ключевые слова: интуиция, бизнес, бизнес-интуиция, бизнесмен, лидер бизнеса, сила интуиции, опасности интуиции, управление интуицией.

ОСОБЛИВОСТІ ІНТУІЦІЇ ЛІДЕРІВ БІЗНЕСУ

Т. П. Чернявська

У статті розглянуті особливості інтуїції лідерів бізнесу. Досліджені сильні і слабкі сторони використання інтуїції в конкретних бізнес-ситуаціях. Теоретичний аналіз сучасних концепцій бізнес-інтуїції дозволив обґрунтувати методологічні і інструментальні основи виявлення і розвитку інтуїції суб'єктів бізнес-діяльності. Представлена авторська програма тренінгу «Бізнес-інтуїція: можливості і небезпеки».

Ключові слова: інтуїція, бізнес, бізнес-інтуїція, бізнесмен, лідер бізнесу, сила інтуїції, небезпеки інтуїції, управління інтуїцією.

PSYCHOLOGICAL FEATURES LEADERSHIPS ARE IN BUSINESS

T. P. Chernyavskaya

The article is dedicated to research in the field of psychology of leadership in business. Theoretical analysis of modern concepts of leadership in business allowed us to substantiate the methodological bases of development of leader qualities which are professionally important for business. In the article, an author model of leader qualities which are professionally important for business and a work-shop program «Development of Leader Potential» are presented.

Key words: business leader, leader qualities which are professionally important for business, development of leader potential.